

Tampereen yliopisto

Rehtori Mari Wallsin avajaispuhe 10.9.2019

Arvoisat kunniavieraat, hyvät yliopistolaiset, alumnit ja muut uuden Tampereen yliopiston ystävät, lämpimästi tervetuloa uuden yliopistomme ensimmäisen lukuvuoden avajaisiin!

Ajatus uudelta tamperelaiselta korkeakouluuyhteisöstä virisi ja kehittyi Tampereen kolmen korkeakoulun hallitusten puheenjohtajien Kai Öistämön, Tero Ojanperän ja Matti Höyssän sekä rehtorien Kaija Hollin, Markku Kivikosken ja Markku Lahtisen keskusteluissa yli viisi vuotta sitten. Keväällä 2014 korkeakoulut kutsuivat yhteisesti vuorineuvos Stig Gustavsonin selvittämään, millä alueilla ne voisivat saavuttaa kansainvälisesti johtavan aseman ja mitä uudistuksia tähän tarvittaisiin.

21 perustajajäsentä allekirjoitti Tampereen korkeakoulusäätiön perustamiskirjan 20. huhtikuuta vuonna 2017. Sen mukaan vanhat, kunniakkaat Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto yhdistyisivät uudeksi säätiömuotoiseksi yliopistoksi, ja yliopistosäätiö harjoittaisi myös ammattikorkeakoulutoimintaa Tampereen ammattikorkeakoulun pääomistajana. 15. helmikuuta vuonna 2018 allekirjoitettiin sopimus, jolla Tampereen kaupunki luovutti omistuksessaan olleen Tampereen ammattikorkeakoulu Oy:n osakekannan Tampereen korkeakoulusäätiölle.

Uuden yliopistomme toiminta käynnistyi tämän vuoden alussa. Suomen ja Euroopan nuorin yliopisto on tänään 253 päivän ikäinen.

Haluan tänä historiallisena, uuden Tampereen yliopiston ensimmäisen lukuvuoden avajaispäivänä kiittää kaikkia niitä tahoja, jotka ovat mahdollistaneet sen, että voimme nyt juhlia uutta yliopistoamme. Korkeakoulujen johdoilta on tarvittu vuosien varrella rohkeita visioita ja päätöksiä, joista jotkut ovat olleet kiperiä ja vaikeitakin. Säätiömme 21 perustajalta olemme saaneet valtavan luottamuksen ja tuen.

Yksi asia on varmaa. Emme olisi tässä ilman koko moninaisen yliopistoyhteisömme vahvaa sitoutumista, aktiivisuutta, luovuutta ja venymistä. Aivan erityisesti haluan esittää kiitokseni yliopiston koko henkilöstölle uraauurtavasta työstä yhteisen yliopistomme rakentamiseksi sekä ylioppilaskunnille – Tamylle, TTYY:lle ja uudelle Treyille – niiden aktiivisesta ja eteenpäin vievästä panoksesta.

Emme olisi tässä myöskään ilman Tampereen yliopiston siirtymäkauden hallitusta ja nykyistä Tampereen yliopiston hallitusta. Siirtymäkauden hallituksen puheenjohtajan, professori Marja Makarowin johdolla tehtiin lyhyessä ajassa valtava työ niiden rakenteiden luomiseksi, jotka olivat välttämättömiä uuden Tampereen yliopiston toiminnan käynnistämiseksi 1.1.2019. Tätä rakentamistyötä tukivat vanhojen yliopistojen hallitukset puheenjohtajiensa vuorineuvos Kari Neilimon ja toimitusjohtaja Tero Ojanperän johdolla. Uuden Tampereen yliopiston ensimmäistä hallitusta on joulukuusta

2018 luotsannut puheenjohtajana filosofian tohtori Ilkka Herlin. Merkittävä voimavara yliopistolle on myös syvä yhteistyö Tampereen kaupungin kanssa, joka on rakentunut pormestarien Anna-Kaisa Ikosen ja Lauri Lylyn johdolla.

Hyvä juhlayleisö,

Uusi Tampereen yliopisto aloittaa aikakautena, jota läpäisevät ilmastonmuutoksen ja väestökehityksen kaltaiset globaalit muutosvoimat, samoin kuin turbulenssi kansainvälisen kaupan ja politiikan rakenteissa sekä tiedonvälityksen ja asenteiden polarisoituminen.

Tässä ajassa yliopistojen keskeisenä tehtävänä on luoda vahvoja polkuja yhteiskunnan uudistumiseen. Suurten kysymysten ratkaisemiseen tarvitaan syvään tutkimukseen perustuvaa tietoa, erilaisten osaamisten uudenlaista yhdistämistä sekä laaja-alaista yhteistyötä yhteiskunnan eri toimijoiden kesken niin Suomen kuin koko maailman mittakaavassa.

Nuori yliopistomme rakentaa vaikuttavuuttaan yhdistyneiden yliopistojen vahvuuksien ja niiden tunnustetun, arvokkaan työn perustalle.

Vanhan Tampereen yliopiston juuret olivat vuonna 1925 perustetussa ja vuonna 1960 Tampereelle asettuneessa Yhteiskunnallisessa korkeakoulussa. Vanha Tampereen teknillinen korkeakoulu, ja sittemmin Tampereen teknillinen yliopisto, aloitti Tampereella vuonna 1965, toimien ensimmäiset vuodet vielä Teknillisen korkeakoulun sivukorkeakouluna. Molempien yliopistojen sijoittumista Tampereelle siivitti sekä Tampereen kaupungin että alueen elinkeinoelämän ja muiden toimijoiden vahva tahto.

Kun katsomme 1960-luvulle, näkymänä on Tampereen dynaaminen kehittyminen: yliopistojen lisäksi kaupunki sai tuolloin mm. keskussairaalan, Suomen ensimmäisen jäähallin, uusia kaupunginosia kuten Hervannan, ja pian myös Särkänniemen Näsinneuloinen. Rinnalla kulki syvänä virtana perinteisestä savupiipputeollisuudesta eläneen kaupungin teollisen ja elinkeinorakenteen muutos, jota yliopistot toiminnallaan tukivat.

Nyt, puoli vuosisataa myöhemmin, uusi yliopistomme muodostaa yhdessä Tampereen ammattikorkeakoulun kanssa poikkeuksellisen monialaisen yhteisön, jonka osaamiskärjet ovat *tekniikka, terveys ja yhteiskunta*. Erityinen vahvuutemme on näiden alojen uudenlainen yhdistäminen ja niiden rajapinnoilta syntyvät läpimurrot. Yhdessä Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu kattavat omintakeisella tavalla koko tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan ketjun sekä kaikki korkeakoulutuksen asteet.

Tukenamme ja lähimpänä elävänä laboratorionamme – eli Living labina – on edelleenkin Tampereen vireä kaupunkiseutu. Uusia kestävän kehityksen Nokioita syntyy ehkä parhaillaan esimerkiksi Hiedanrannassa, jossa tutkijamme ja opiskelijamme kehittävät älykkäitä kestävän kaupunkikehityksen ja kiertotalouden ratkaisuja yhdessä

yrietysten, järjestöjen ja kaupunkilaisten kanssa. Yliopistona olemme luomassa elinvoimaa ja edelläkävijyyttä niin Tampereella kuin kansainvälisestikin.

Hyvät kuulijat,

Kahden perinteikkään tamperelaisen yliopiston yhdistymisen jälkeen Suomessa toimii 13 yliopistoa. Fuusiossa muodostunut uusi Tampereen yliopisto on Suomen yliopistojen kahden tai kolmen merkittävimmän joukossa, mittarista riippuen. Yliopistossamme opiskelee 14% Suomen yliopisto-opiskelijoista, ja yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilökunnasta meillä työskentelee 12%. Yliopistojen kokonaisrahoituksesta osuutemme on niin ikään 12%. Viime vuonna kokonaisrahoituksemme oli 320 miljoonaa euroa.

On hyvä todeta, että uuden Tampereen yliopiston ja koko korkeakouluyhteisömme rakentaminen on ollut Suomen merkittävin korkeakoulujen uudistushanke vuoden 2010 yliopistouudistuksen jälkeen. Siksi ei ole ihme, että kymmenen vuoden takaiset teemat suomalaisten yliopistojen hallintomallista ovat Tampere3-prosessin myötä jälleen nousseet julkiseen keskusteluun.

Vuoden 2010 yliopistouudistuksen tavoitteena oli luoda taloudellisen ja hallinnollisen autonomian vahvistamisen avulla yliopistoille aiempaa paremmat toimintaedellytykset kehittää opetus- ja tutkimustoimintansa laatua ja vaikuttavuutta. Yliopistot muuttuivat valtion tilivirastoista julkisoikeudellisiksi tai säätiöyliopistoiksi. Yliopistoja ja korkeakouluja yhdistyi niin pääkaupunkiseudulla, Turussa ja kuin Itä-Suomessakin. Nyt uutta Tampereen yliopistoa ja Tampereen korkeakouluyhteisöä yhdessä rakentaessamme olemme voineet ottaa oppia aiempien fuusioiden kokemuksista. Mielestäni kaikkein keskeisintä on luoda yliopistoon avoimuuteen ja luottamukseen perustuvaa toimintakulttuuria, jossa yhteisöllisyys ja osallisuus rakentavat hyvää yliopistolaisten arkea ja ruokkivat luovuutta, tieteellistä rohkeutta ja samalla yliopiston menestystä.

Yliopistojen toimintaedellytyksistä tärkein on tutkimus- ja innovaatiopolitiikan – ja sen myötä myös toiminnan rahoituksen – ennakoitavuus ja vaalikausien yli ulottuva pitkäjänteisyys. Opetus- ja kulttuuriministeriön laajapohjaisesti valmistellun, vuoteen 2030 ulottuvan korkeakouluvision näkyminen läpäisevästi pääministeri Antti Rinteen hallituksen hallitusohjelmassa on tästä positiivinen signaali. Vahvistamalla yliopistojen perusrahoituksen tasoa luodaan edellytyksiä yliopistojen uudistumiseen ja osaamisen vahvistamiseen. Yliopistojen uudistumiskyvylle on välttämätöntä, että hallitusohjelman kirjaukset konkretisoituvat rahoituksen vahvistumisena jo valtion ensi vuoden budjetissa.

Perusrahoituksen vakaan näkymän ohella täydentävällä rahoituksella on yliopistoille kasvava merkitys. Tampereen yliopistossa täydentävän rahoituksen osuus on tänä vuonna noin 40%. Olen vakuuttunut siitä, että kiinnostava, uutta luotaava ja laadukas, tieteen eturintamassa oleva tutkimus löytää rahoituksensa. Yliopisto tulee panostamaan

entistä vahvemmin tutkijoidensa tukemiseen kansainvälisen tutkimusrahoituksen hakemisessa.

Me suomalaiset edustamme *promillea maapallon väestöstä* ja bruttokansantuottemme on *1 prosentti maailman bruttokansantuotteesta*. Kansainvälisen houkuttelevuuden vahvistaminen on elintärkeää niin yliopistojen kuin koko suomalaisen yhteiskunnan menestykselle. Houkuttelevuutta ja vetovoimaa voimme parantaa yliopistojen omaa toimintaa kehittämällä, esimerkiksi kielipolitiikassa, yhteisöllisyyden vahvistamisessa ja kiinnittämällä opintoja entistä vahvemmin tutkimustoimintaan ja työelämäverkostoihin. Näiden lisäksi kehitettävää on esimerkiksi kansainvälisten opiskelijoiden lupaprosesseissa ja kansainvälisten osaajien ja heidän perheenjäsentensä sijoittumisessa työelämään ja yhteiskuntaan. On ollut suuri ilo tutustua näitä tavoitteita tukevaan hanketoimintaan, kuten *Hidden Gems* -ohjelmaan, joka kohdentuu erityisesti ulkomailta rekrytoitujen tutkijoiden puolisoiden kiinnittymiseen työelämään.

Hyvä yleisö,

Uusi Tampereen yliopisto ja korkeakouluyhteisö ovat rakentuneet samaa tahtia Tampereen ratikkatyömaan kanssa – tämän on Hervannan, keskustan ja Kaupin väliä viime vuosina kulkenut Tampere3-hankkeen väki hyvin tunnistanut. Siinä missä ratikkalinja tulee olemaan rotvalliinreunoja myöten valmis ennen käyttöönottoa, yliopistossamme tutkitaan, opetetaan ja opitaan täydellä höyryllä koko rakennusvaiheen ajan.

Niin Tampereen ratikkaa odotellessa kuin Tampereen yliopiston ylösrakentamisessa ikävän vaiheen jaksaa, kun tähtäimessä on sujuvampi työmatka, vaikuttavampi yliopisto ja innostava visio siitä, miten tutkittu tieto vaikuttaa yhteiskunnan ja elinkeinoelämän uudistumiseen ja auttaa meitä muuttamaan maailmaa. Haluan vielä uudelleen koko sydämeistäni kiittää kaikkia meidän yliopistolaisia, jotka ovat jaksaneet venyä uuden rakentamisessa ja monin paikoin keskeneräistä sietäen.

Kulttuurimme ja korkeakouluyhteisömme kehittyi kanssakäymisissä yliopiston kampuksilla, Tampereella, Pirkanmaalla ja maailmalla.

Viime kevään ajan olemme määritelleet yhteisiä arvojamme koko yhteisön voimin - *avoimesti, rohkeasti, kriittisesti ja vastuullisesti, ja moninaisuutta, sivistystä ja oppijälähtöisyyttä* vaalien ja edistäen. Yliopistomme hallitus vahvistaa yhteisöllisessä prosessissa tunnistetut arvot muutaman viikon kuluttua.

Tänä syksynä terävöitämme yliopistoyhteisön ja sidosryhmiemme kanssa yhdessä yliopistomme strategiaa. Vaikuttavuuden, kansainvälisyyden, kunnianhimoisen tutkimuksen ja opettajuuden, työ- ja elinkeinoelämäyhteyksien ja korkeakoulukonsernimme perustana olevan synergian lisäksi haluaisin nähdä strategiassa vahvan painotuksen henkilöstön hyvinvointiin, kehittyvään osaamiseen ja opiskelijoihin yhteisön osana.

Vuoropuhelu sekä asiantunteva ja rakentava kritiikki ovat välttämättömiä työyhteisömme kehittämässä ja jatkuvassa parantamisessa. Hyvinvoivat, osaavat ja motivoituneet ihmiset ovat yliopistomme keskeisin voimavara.

Hyvä juhlayleisö,

Orientaatioviikolla minulla oli ilo tavata kaikki 3 800 syksyllä aloittavaa tutkinto- ja vaihto-opiskelijaa. Innostus ja uteliaisuus oli näissä tilaisuuksissa käsin kosketeltavaa ja tarttuvaa.

Kannustan opiskelijoita uteliaisuuteen ja haaveisiin, rohkeuteen kysyä ja kyseenalaistaa, kerryttää omanlaisensa osaamisten kokonaisuus ja kansainvälistyä. Muistakaa, että maailma on avoin ja yliopisto tarjoaa mahtavan ponnahduslautan myös kansainvälisiin opintoihin ja tieteen tekemiseen. Myös vanhemmille opinjanoisille haluamme olla helposti lähestyttävä jatkuvan oppimisen kumppani. Yliopistomme ovat avoinna kaikille oppijoille.

Valmistuvat opiskelijat – alumnit – edustavat yliopiston vahvinta vaikuttavuutta. Heidän mukanaan yliopiston tuottama tieto ja osaaminen välittyvät koko yhteiskuntaan. Toivotan kaikenikäiset alumnit tervetulleiksi mukaan kehittämään yliopistoyhteisömme toimintaa ja rakentamaan uudenlaisia, molemminpuolisesti antoisia ja vaikuttavia verkostoja ja yhteistyömuotoja. Arvostamme teitä yhteisömme elämänikäisinä jäseninä.

Uudella yliopistolla on myötäjäisinään aiempien yliopistojen runsaat sidosryhmäverkotot ja yhteistyösuhteet. Näitä yhteyksiä haluamme vahvistaa ja kehittää, ja luoda myös aivan uusia. Haluamme olla helposti lähestyttävä ja lisäarvoa yhteiseen tekemiseen tuottava kumppani.

Aivan lopuksi, hyvät ystävät, haluan todeta, että *yliopisto olemme me*: sinä ja minä, me tutkijat, olimmepa apurahalla tai työsuhhteessa professoreina, yliopistonlehtoreina tai opettajina, toimimmepa asiantuntijoina tai hallinnon tehtävissä, opiskelijoina ja emeriteinä, ja myös – jos sallitte – te sydänystävämme täällä salissa. Ilman meidän jokaisen panosta ja läsnäoloa sekä kiinnostusta ja sitoutumista yliopisto ei olisi yliopisto.

Vahva perintö velvoittaa meitä suuntaamaan katseemme työmme vaikuttavuuteen ja sellaiseen tulevaisuuteen, jossa tutkitun tiedon, siihen perustuvan opetuksen ja yhteistyön liitto on lyömätön uudistava voima. *Vaikuttavuutta yhdessä – ihminen ratkaisee!*

I wish the entire University community a successful academic year!

Antoisaa akateemista lukuvuotta!